

Aleg. LXXXVIII.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu funduszu szkolnego na rok 1876.

[Alegat do preliminarza funduszu krajowego na r. 1876. Rubryka VII. poz. 66.]

Wysoki Sejmie!

Uchwałą na posiedzeniu dnia 16. października 1874. r. wydaną, zatwierdziła wysoka Izba preliminarz funduszu szkolnego na r. 1875 w dziale wydatków w kwocie 341.293 zł.
w dziale dochodów w kwocie 82.417 „
i zezwoliła, aby wynikający ztąd niedobór w kwocie 258.876 zł.
zamieszczony został w budżecie krajowym.

Dodatkowo na opędzenie przewidywanego w skutek uchwalonej dnia 17. października 1874. r. noweli dla ustawy z d. 2. maja 1873 podwyższenia wydatków na płace nauczycieli otworzono dla funduszu szkolnego dalszy kredyt w kwocie 78.000 „
przeto ogół prelininowanych na zastąpienie niedoboru w funduszu szkolnym wydatków z funduszu krajowego wynosił na r. 1875 razem 336.876 „

W preliminarzu na r. 1876 wniesionym obecnie za pośrednictwem Wydziału krajowego oblicza Rada szkolna krajowa mające się opędzić z funduszu szkolnego wydatki na 427.593 zł.
Dochody jego wynosić będą 83.063 „
przeto pozostałby niedobór do zastąpienia z funduszu krajowego w kwocie 344.530 zł.
a zatem w porównaniu z prelininowanym na r. 1875 niedoborem w powyższej kwocie 336.876 „
większy o 7.654 zł.

Rozbiór poszczególnych działów i rubryk podał komisji powód do następujących uwag:

A. W dziale wydatków.

Na wyrażone w uchwale z d. 16. października 1874 r. życzenie wysokiego Sejmu, iżby w przyszłości preliminarz funduszu szkolnego zawierał dokładną analizę potrzeb szkół jako żądanych na ich pokrycie sum uzasadnienie, Rada szkolna krajowa odpowiedziała w odezwie dnia 5. lutego 1875 r. pod l. 213 — 706 do Wydziału krajowego wystosowanej, iż temu życzeniu w zupełności zadość uczynić nie może, już to dla tego, że w myśl §. 13. metryki dotyczącej się zawiadywania funduszami szkolnymi okręgowymi, c. k. okręgowe Rady szkolne preliminarze na rok przysły dopiero z końcem miesiąca sierpnia mają przedkładać, głównie zaś dla tego, że organizacja szkół ludowych jest jeszcze w toku, ządto ma pochodzić, iż nie można było oprzeć preliminarza na r. 1876. na tak ścisłych podstawach, ażeby każdy najdrobniejszy szczegół w zupełności odpowiadał istotnej potrzebie.

Komisya budżetowa jest daleka od tego, ażeby nie uznawała trudności, z jakimi Rada szkolna krajowa, zwłaszcza w obecnej jeszcze chwili, ma do walczenia w ułożeniu dokładnego na każdy rok następny preliminarza potrzeb szkolnych. Mimo to niepodobna zgodzić się w całej rozciągłości na wszystkie powyższe jej wywody.

Naprzód nie można przystać na to, aby rozporządzenia czysto administracyjnej natury miały uwłaczać prawom budżetowym Reprezentacji kraju. — W szczególności wykonywanie tych praw w cieńszym lub rozleglejszym zakresie nie może być zależne od czasu, w którym Rady szkolne okręgowe dotychczas winne były przysłać swej przełożonej władzy preliminarze szkół do ich zarządu należących na rok następny. Wszak nie łatwiejszego dla władz administracyjnych jak zmienić ten termin, jeżeli tego wymagają względy tak ważne, jak względ na ich stosunek do władzy ustawodawczej, którą w obecnym razie jest Reprezentacja krajowa. Gdyby powyższe usprawiedliwienie Rady szkolnej krajowej uznano za słuszne, toby także w przyszłości preliminarze funduszu szkolnego krajowego nie mogły być dokładniejsze, zwłaszcza, gdyby sesye wysokiego Sejmu, podobnie jak w bieżącym roku, miały się odbywać w porze jesiennej.

Co się tyczy drugiego z przytoczonych przez Radę szkolną krajową powodów, iż życzenie wysokiego Sejmu co do analizy potrzeb w preliminarzu szkolnym nie zostało uwzględnione, to już w zeszłym roku uczyniła komisya budżetowa uwagę, że będąca w toku reorganizacja szkół nie przeszkadza bynajmniej, aby choć w miarę jej już dokonanego przeprowadzenia budżet wskazywał te rubryki lub pozycye, które w pewne cyfry mogą być ujęte. Jeżeli w tym roku preliminarz szkolny nie mógł jeszcze mieć tej dokładności, iżby każdy nawet najdrobniejszy szczegół w zupełności istotnej odpowiadał potrzebie, czego, nawiasem mówiąc, wysoki Sejm na teraz się nie domagał, to nie wynika stąd jeszcze upoważnienie do żądania wbrew zasadom budżetu ryczałtów nie opartych na żadnej specyfikacji. Można było w danym razie bliżej określić ramy, w których potrzeby szkolne muszą być zaspokojone, wymienić szkoły w obecnej chwili już zorganizowane, na które wydatki w pewnej kwocie mają być łożone. Takie postępowanie byłoby dodało budżetowi potrzebnej mu jasności i wykazało podstawy jego obliczeń a oraz obznajomiło Reprezentację krajową z postępem i donośnością prac nieorganizacyjnych w zawodzie oświecenia ludowego, kosztem kraju dokonywanych. — Jakkolwiek może być zaufanie, którem kraj otacza instytucję Rady szkolnej krajowej, w sprawie budżetowej jednak Reprezentacja jego nie może odstąpić od zasad ścisłości wszędzie w tej mierze praktykownych.

Ze względu na wyłuszczone tutaj uwagi komisya budżetowa postanowiła zaproponować wysokiej Izbie powtórzenie zeszłorocznej rezolucji co do analizy poszczególnych potrzeb w budżecie szkolnym i wyraża przytem nadzieję, iż Rada szkolna krajowa stosując się do tej uchwały Reprezentacji krajowej podawać będzie na przyszłość tak w preliminarzach, jakoteż w spodziewanych zamknięciach rachunków funduszu szkolnego dokładne wyszczególnienie opędzanych z niego wydatków. Ponieważ jednak potrzeby tak reorganizacji, jakoteż administracji szkolnictwa w r. 1876. muszą być zaspokojone, przeto komisya budżetowa nie mogła oomówić chociaż przybliżonego ich rozbioru i spra-

wdzenia. Wyniki swoich obrad, jakie wysokiej Izbie przedstawia, oparła li na przypuszczeniach, jakie wobec danych okoliczności zdawały się być najprawdopodobniejsze.

W rubryce I. żąda Rada szkolna krajowa na „zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“ sumę 278.000 zhr.

Są to zasiłki obowiązkowe z art. 27. ustawy szkolnej wynikające, a na zastąpienie niedoborów funduszów miejscowych i okręgowych w rubryce płac nauczycieli przeznaczone.

W roku zeszłym na ten cel preliminowano kwotę	226.842 „
Zażądano przeto na rok 1876 więcej o	51.158 „
Ponieważ atoli do powyższej w zwyczajnym budżecie na r. 1875 preliminowanej sumy	226.842 „
doliczona być musi jeszcze na podwyższenie płac nauczycielskich dodatkowo uchwalona z powodów na wstępie przytoczonych kwota	78.000 „
Preliminarz tej rubryki na rok 1875 wynosił właściwie	304.842 „
W porównaniu z tą sumą kwota	278.000 „
której na jej cele na r. 1876 Rada szkolna zażądała, jest mniejsza o	26.842 zhr.
Z uwagi na tę różnicę uważa komisya zażądaną kwotę	278.000 „

za dostatecznie usprawiedliwioną.

W rubryce II. preliminowano w roku zeszłym na „substytucye“ kwotę 900 zhr. Na rok 1876. Rada szkolna krajowa nie domaga się na potrzeby z tego tytułu płynące żadnej kwoty; miasto tego otwiera jednak nową rubrykę XVI. na „zasiłki nadzwyczajne dla funduszów okręgowych“, i żąda w pozycyi 43. na „czasowe uzupełnienie sił nauczycielskich i substytucye“ przyzwolenia sumy 8000 zhr.

Z powodu ścisłego przestrzegania przymusu szkolnego nie zachodzi w wielu szkołach stosownie do wznagającej się liczby uczniów w myśl art. 4. ustawy szkolnej potrzeba powiększenia liczby nauczycieli. Prócz tego w razach dłużej trwających przerw w pełnieniu obowiązków przez etatowych nauczycieli ustanawia się czasowo zastępców, których wynagrodzenie z powyższej kwoty ma być czerpane. Suma 8000 zhr. wystarcza na wynagrodzenie 40 osób do takich czasowych zajęć po wołać się mających.

Komisya budżetowa, już z zasady, oświadczyć się winna przeciw tworzeniu nowych rubryk w preliminarzu, jeżeli tego nie wymaga widoczna i niewidoczna potrzeba. Uważa je bowiem za niebezpieczne pod względem budżetowym, gdyż z powodu, że pod jego wpływem łatwo powstają i ustalają się wyobrażenia o rzekomo nowych potrzebach, które we właściwych utrzymanie granicach znajdują w innych rubrykach odpowiednie zaspokojenie, przybierają jednak coraz rozleglejsze rozmiary, skoro w odrębnych umieszczone rubrykach, uznane zostaną za potrzeby samoistne.

Wydatki według życzenia Rady szkolnej do rubryki XVI. przekazać się mające, byłyby albo zasiłkami dla funduszów szkolnych okręgowych na urządzenie szkół ludowych w myśl ustawy szkolnej, a w tym razie powinny być zaspokojone z kredytu na rubrykę I. przeznaczonego, albo wynagrodzeniem za tymczasowe czyli zastępcze pełnienie obowiązków nauczycielskich, a wtenczas należą do rubryki II., która na ten cel obejmuje fundusz. O ile wydatki tego rodzaju z rubryki I. obecnego preliminarza mogą być opędzone, trudno wprawdzie, dla braku wszelkiej w tej rubryce specyfikacji potrzeb z jaką taką orzec ścisłością. Wiadomo atoli według doświadczeń czynionych we wszystkich budżetach, że w rubryce płac urzędników i jakichkolwiek innych funkcyonaryuszów zawsze liczyć można na oszczędność rocznie 2% preliminowanej kwoty wynoszącą, coby w obecnym razie uczyniło przeszło 5000 zhr., a lekko licząc najmniej 4000 zhr., t. j. połowę żądanej w rubryce XVI.

sumy. Chodziłoby zatem tylko o drugą jej połowę. Aby nie opóźnić rozpoczętej reorganizacji szkół ludowych, komisya budżetowa w myśl powyższych uwag wnosi, aby po zupełnem uchyleniu rubryki XVI. na wynagradzanie pełniących tymczasowo, a względnie w sposób zastępczy obowiązki nauczycielskie nieetatowych osób w rubryce II. tytułem kredytu na „substytucye“ umieszczono sumę 4000 złr.

W rubryce III. przyzwolona została na r. 1875 kwota 4227 złr. na „zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye“ zakonne. Na r. 1876 Rada szkolna krajowa w tej rubryce nie preliniuje, a to ze względu na art. 39. ustawy szkolnej, że w mowie będące szkoły jako prywatne nie mają prawa do zasiłków z krajowego funduszu szkół ludowych. Z uwagi jednak, że szkoły te zastępują poniekąd szkoły publiczne, i czyniąc w miejscach, w których istnieją zakładanie ich na teraz zbędnem, oszczędzają funduszowi szkolnemu wydatków, wnosi na czasowe zasiłki dla nich w rubryce XVI. „Rozmaite wydatki obejmującej umieszczenie kwoty 4156 złr.

Komisya budżetowa, zgadzając się na wywody Rady szkolnej co do korzyści, jakie szkoły przez korporacyę utrzymywane przynoszą, mniema jednak zgodnie z uwagami do rubryki II. uczynionymi, że i tutaj utworzenie nowej rubryki, a względnie pozycyi dla wydatku, już od lat istniejącego, jest niepotrzebne, a staćby się mogło z czasem szkodliwym. Wnosi zatem, aby na powyższą kwotę dano przyzwolenie, aby jednak jak dotąd w rubryce III. na budżecie była umieszczona.

W rubryce IV. preliniuowano z tytułu fundacyi biskupa Botańskiego dla szkół ludowych w Brzozowie, Radymnie, Jaśliskach i Tyczynie jeszcze na r. 1875 wydatek w kwocie 63 złr. Z powodu dokonanej już w wymienionych miejscach reorganizacyi szkół, wydatek ten przestał ciążyć na funduszu szkolnym krajowym; z którego to powodu ani Rada szkolna, ani komisya nie preliniuje żadnej w tej rubryce kwoty.

W rubryce V. preliniuje Rada szkolna na adjuta dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego 5000 złr.

t. j. o 1500 złr. mniej niż w roku przeszłym; — w rubryce VI. na remuneracye i zapomogi 10.631 „

t. j. o 6030 złr. mniej niż w roku zeszłym, a to z powodu, że w obec uchwalonego przez wys. Sejm podwyższenia płac nauczycieli potrzeba zapomóg stanie się rzadszą i mniejszych będzie wymagać nakładów. Komisya budżetowa zgadza się na uczynione co do powyższych dwóch rubryk propozycye Rady szkolnej krajowej.

W rubryce VII. podatek dochodowy od kuponów obligacyj indemnizacyjnych i wypożyczonych kapitałów w kwocie 161 złr. nie może z natury swej dalszemu ulegać rozbirowi.

W rubryce VIII. żąda Rada szkolna krajowa jak w roku przeszłym na „koszta podróży i dyet“ dla nauczycieli kredytu w kwocie 2000 „

Z uwagi, że wys. Sejm na przeszłorocznej sesyi przyzwolił w tej rubryce tylko na kwotę 1000 „

Komisya budżetowa nie sądzi, aby w tym roku były powody do powiększenia tej sumy.

W rubryce IX. preliniuje Rada szkolna na dodatki pięcioletnie dla nauczycieli etatowych 24.000 „

W rubryce X. jako dodatek do funduszu emerytalnego w myśl art. 32. ustawy szkolnej 12.800 „

W rubryce XI. na emerytury dla nauczycieli, którzy tracą posady w skutek organizacyi 5000 „

Powyższe sumy we wszystkich trzech rubrykach nie przekraczają kwot w roku zeszłym na nie uchwalonych; nie dały też komisji do szczegółowych uwag powodu.

W rubryce XII „dary z łaski“ dzielą się na stałe i zmienne. Pierwsze obejmują kwoty, pewnym osobom już stałe przyznane, których przeto cofnąć nie można. Wynoszą one . 845 zlr.

Na dary z łaski zmienne preliniuje Rada szkolna w tym roku . 3.000 „
a zatem o 1000 zlr. więcej niż w zeszłym.

Ze względu na cele humanitarne tej rubryki, zwłaszcza, że z niej dawane mają być także zapomogi wdowom i sierotom po nauczycielach, komisja budżetowa nie sprzeciwia się zamierzonemu podwyższeniu i wnosi, aby w tej rubryce na obie kategorie darów z łaski razem umieszczono sumę . 3.845 zlr.

W rubryce XIII na potrzeby szkół ogólnej natury suma . 10.000 „
równa przeszłorocznej na tem miejscu uchwalonej, nie ulega żadnemu zarzutowi.

Rubryka XV przeznaczona na „zasiłki nadzwyczajne dla funduszy szkolnych miejscowych“ obejmuje dwie pozycje a w szczególności zawiera

w pozycji 41 na płace nauczycieli wniosek na	4.000 „
a w pozycji 42 na budynki szkolne wniosek na	60.000 „
Razem	64.000 zlr.

Co do pozycji 41 nadmieniam Rada szkolna krajowa, że bardzo często z powodów klęsk elementarnych i zubożenia, strony nie są w stanie uiścić się z ciężących na nich względem utrzymania szkoły powinności. Aby szkoły z tego powodu nie upadły, potrzeba im przyjść w pomoc, na co obrócona ma być powyższa kwota 4000 zlr. Atoli komisja budżetowa nie mogła nabrać przekonania, ażeby ta pozycja, która się w bieżącym roku po raz pierwszy w preliminarzu pojawia, była dostatecznie uzasadniona. Brakuje dotąd w zupełności ścisłych podstaw, aby ocenić możebny wpływ elementarnych klęsk i innych wypadków na potrzebę udzielania nadzwyczajnych zasiłków na utrzymanie szkółek ludowych.

W podobnych razach gminy zwykły się udawać do wysokiego Sejmu, który też nigdy nie szczędzi datków, do ich poratowania potrzebnych, osobliwie gdy chodzi o ocalenie tak ważnych instytucji jak szkoły. Wprowadzić zaś wydatek, który z natury swojej może i powinien być tylko wyjątkowy, do budżetu zwyczajnego jako stały, znaczyłoby tyle, co zachęcać strony, aby spychały ze siebie ciężące na nich obowiązki i udawały się do funduszu krajowego o pomoc wtedy gdy ich spełnienie stało się może trudnem, ale nie jest jeszcze bynajmniej niemożliwe. Komisja budżetowa mając na oku jak wielki fundusz krajowy ma jeszcze co do rozwoju ludowego szkolnictwa przed sobą zadanie, nie sądziła iżby było stosownem, obciążać przedwcześnie jego budżet wydatkami, do których nie jest obowiązany, a które zkażąd znaleźć mają zaspokojenie. Postanowiła przeto całkowicie uchylić na teraz pozycją 41 z preliminarza funduszu szkolnego.

Preliminowane w poz. 42 zasiłki na budynki szkolne powinny według ducha ustawy szkolnej udzielane być tylko jako zaliczki zwrotne. Tak je pojmowała także komisja budżetowa w zeszłorocznem sprawozdaniu o preliminarzu funduszu szkolnego, dodając że tylko w przypuszczeniu, iż powyższy ustawą określony warunek, ściśle będzie przestrzegany doradzać może wysokiemu Sejmowi utworzenia Radzie szkolnej krajowej na ten cel stosownego kredytu. Według zasiągniętych wszelako informacji dotąd utrzymane są zasady zwrotnych zaliczek, a rozdawano gminom raczej bezzwrotne zapomogi pod pozorem, jakoby się wszystkie znajdowały w przewidzianym w art. 38 ustawy szkolnej wyjątkowem położeniu, iż nie byłyby w stanie zwrócić udzielonych im zaliczek, komisja budżetowa nie mogłaby w żaden sposób przystąpić do tego zapatrywania, które już dla tego jej się zdaje być mylnem, że w niem wyjątki podniesione są do rzędu pospolitych wypadków, nadto jednak wyraża przekonanie, że ze względów tak ekonomicznych jakoteż moralnych należy obstawać przy zasadzie w ustawie wypowiedzianej, aby nie zacierać i nie osłabiać w gminach poczucia obo-

wiązku, jaki z tego tytułu mają w stosunku do powszechności w ogóle; a w stosunku do skarbu krajowego w szczególności. W ślad za tą samą myślą uważa za słuszne, iżby zaliczki na ten cel gminom udzielone nie tylko były zwrotne, ale także oprocentowane, gdyż w przeciwnym razie byłyby one przynajmniej w części darowizną, a o tyle niewłaściwym uwolnieniem obowiązanych od cięższych na nich powinności. Zarzut, jakoby gminy były za ubogie, aby je można ze skutkiem i bez przesadnej surowości pociągać do zwrotu zaliczek upada, jeżeli się zważy że ten obowiązek łatwo być może rozłożony na tak długi szereg lat, iż w skutek takiego rozkładu stanie się jak najmniej dotkliwym.

Na podstawie tych uwag proponuje komisya budżetowa naprzód zmianę nazwy tej rubryki, któraby dotąd nosiła napis „Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych miejscowych“ a następnie rezolucyę, któraby w sposób niewątpliwy wyraziła zdanie Wysokiej Izby co do natury w mowie będących zaliczek.

Na powyższy cel zażądała Rada szkolna krajowa w roku zeszłym kredytu w kwocie 30.000 złr. i otrzymała go, na wniosek komisji budżetowej w zażądaney wysokości. Na rok 1876 domaga się Rada szkolna podwojenia tej sumy na ten sam cel t. j. kredytu w kwocie 60.000 złr.

Ponieważ atoli takie podwyższenie ciągnie za sobą zwiększenie dodatków do podatków o $\frac{1}{2}\%$ w stosunku do bezpośrednich podatków państwowych, komisya budżetowa uważała za swój obowiązek zastanowić się dokładnie, czyli i jakie są powody któreby przemawiały za tak nagłym i znacznem powiększeniem tego wydatku, a tem samem i ciężarów krajowych. Powody przytaczane przez Radę szkolną krajową nie różnią się od tych, które przytaczano w zeszłym roku, gdy chodziło o przyjęcie pierwotnej sumy na budżet krajowy; a ztąd nie może jeszcze wypływać potrzeba lub konieczność jej podwojenia, zwłaszcza w chwili, w której wynikłości z jej rozdawnictwa nie mogą być wiadome. Dopiero na podstawie tych wynikłości i ułożonego według nich progmatu dalszego w tej mierze postępowania mogłaby się komisya przychylić do stosownej modyfikacji przyjętej poprzednio kwoty. W sprawozdaniu z czynności Wydziału kraj. wymienione są wprawdzie na karcie 34 niektóre gminy co od 1. Lipca 1874 do 31. Stycznia 1875 otrzymały rzeczony zasiłki, razem do wysokości 26.820 złr. Wszelako podane tam szczegóły nie dają bynajmniej dostatecznej podstawy do sprawdzenia tak daleko posuniętych wymagań Rady szkolnej krajowej, zwłaszcza że w podanym spisie uwzględnionych gmin znajdują się takie, których zamożność zanadto wiadoma, aby przypuścić można, iż one żadną miarą nie mogły się obejść bez pomocy funduszu krajowego.

Niepodobna Radzie szkolnej krajowej odmówić uznania za jej troskliwość o stan budynków szkolnych; nie ulega też wątpliwości, że dobry ich stan jest nieodbitym warunkiem rozwoju szkolnictwa. Ale komisya budżetowa, ze swojego stanowiska zważyć także musiała, że ten rozwój postępować tylko może w miarę sił ekonomicznych kraju, że suma 30.000 złr. także jest dość znaczna, i że pod oględnym zarządem na razie wcale dobre wydać może skutki, że nareszcie stosowna oszczędność w udzielaniu tego rodzaju zasiłków przyczynić się może do rozbudzenia w gminach własnej energii i poczucia obowiązków. Dla tego uznała za stosowne pozostać przy kwocie przeszłorocznej 30.000 złr. i polecić ją wysokiej Izbie do przyjęcia w tej rubryce, wyrażając przytęm nadzieję, że Rada szkolna krajowa ograniczając na przyszłość pomoc tutaj zamierzoną, do gmin rzeczywiście potrzebnych, zdoła znacznie spotęgować owe korzyści, jakie z rozdawnictwa tej sumy spływać mają na kraj i jego zakłady szkolne.

Na bezprocentowe zaliczki dla gmin potrzebujących pomocy na wystawienie odpowiednich budynków szkolnych przeznaczony jest fundusz, który powstał ze składek zbieranych w kraju w roku 1872 na cele podniesienia oświaty ludowej. Ponieważ dobroczynna ta fundacya nie miałaby wejść w życie, aż po uiszczeniu opłaty rządowej 10% kapitału 73.290 złr. wynoszącej, która się równa blisko dwuletniemu jego dochodowi, wysoki Sejm wystosował w roku zeszłym wezwania do Rządu, aby na drodze właściwej wyjednał dla niej uwolnienie od rzeczonyj opłaty. Wszelako zabieg przez

naszą delegacye w Radzie Państwa pod tym względem czynione nie odniosły innego skutku prócz że c. k. Rząd oświadczył na posiedzeniu Izby posłów d. 27. Stycznia przez usta ministra skarbu, że aczkolwiek nie może popierać wniosku względem uwolnienia powyższej fundacyi od przepisanych opłat, gotów jednak rozdzielić jej uiszczenie na 10 a nawet na 20. lat, gdyby prośba o ułatwienie tego rodzaju z właściwej strony została do niego wystosowaną. Komisya budżetowa sądzi, iż wysoka Izba uzna za stósowne dać Wydziałowi krajowemu odpowiednie pod tym względem polecenie.

W myśl powyższych uwag przedstawiłby się preliminarz wydatków funduszu szkolnego na r. 1876 jak następuje:

Rubryka	I.	Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych	278.000 zlr.
"	II.	Substytucye	4.000 "
"	III.	Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye	4.156 "
"	IV.	Fundacya i stypendya	
"	V.	Adjuta	5.000 "
"	VI.	Remuneracye i zapomogi	10.631 "
"	VII.	Podatki i daniny	161 "
"	VIII.	Koszta podróży i dyet	1.000 "
"	IX.	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	24.000 "
"	X.	Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800 "
"	XI.	Na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą posady w skutek organizacyi	5.000 "
"	XII.	Dary z łaski	3.845 "
"	XIII.	Potrzeby szkolne ogólnej natury	10.000 "
"	XIV.	Rozmaite wydatki	— "
"	XV.	Zaliczki zwrotne dla gmin na budynki szkolne	30.000 "
		Ogół wydatków	388.593 zł.

B. W dziale dochodów.

W rubryce I. odsetki od kapitałów, które na r. 1875 prelimitowane były na 14273 zlr. prelimitowane są na rok następny w kwocie 14919 "

Różnica wynosi 674 "

i pochodzi ztąd że pozostałości z rachunków funduszu szkolnego przy jego oddaniu Wydziałowi kraj. przekazane w zeszłym roku, skapitalizowane zostały i przedstawiają obecnie kapitał w listach zastawnych zakładu kredytowego ziemsk. w Krakowie w nominalnej wartości 11.000 zlr.; których 6% prowizyę w kwocie 660 zlr.

tego roku pierwszy raz umieszczono w preliminarzu dochodów. Nadto obliczono dochód od obligacyj indemnizacyjnych na 9080 zlr. po strąceniu podatków od kuponów 14 "

niżej aniżeli w roku przeszłym, co razem daje powyższą różnicę 674 "

Z uwagi atoli, że wszelkie podatki i daniny umieszczone już są w kwocie 161 "

w preliminarzu wydatków w rubr. VII., ścisłość rachunku wymaga, ażeby ich w preliminarzu dochodów nie strącać z ogółu.

Po tem wyjaśnieniu, wynosiłyby w I. rubryce dochodów odsetki od kapitałów właściwie 15080 "

Nadto uznała komisya za stosowne, aby na przyszłość taksy spadkowe dotąd rubryką VI objęte oddzielnie od zapisów i darowizn w osobuej prelimitowano rubryce.

W dotychczasowej rubryce VIII powinny być uwidocznione, że dodatek do funduszu krajowego ze skarbu państwa w kwocie 54943 złr. jest obowiązany i opiera się na §. 66 ustawy państwowej z d. 14. Maja 1869 (D. u. p. Nr. 62).

Nareszcie, zgodnie z uwagami pod A. do rubr. XV. rozwinętemi sądzi komisya, iż należałoby otworzyć w preliminarzu dochodów funduszu szkolnego osobną rubrykę, w którejby uwidocziona była spodziewana suma zwrotów z zaliczek gminom na wybudowanie szkół udzielanych. Z powodów jednak, że dotąd nie udzielono w mowie będących zapomóg w formie zwrotnych zaliczek, nie było można w tej chwili umieścić jakiegokolwiek cyfry, któraby tej zasadzie mogła dać wyraz.

Preliminarz dochodów funduszu szkolnego na r. 1876 obejmowałby przeto następujące rubryki i cyfry:

Rubryka	I.	Odsetki od kapitałów	15080 złr.
"	II.	Dochody z dóbr, realności i innych praw	68 "
"	III.	Opłaty szkolne	1142 "
"	IV.	Dodatki	3256 "
"	V.	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	1465 "
"	VI.	Zapisy i darowizny }	6574 "
"	VII.	Taksy spadkowe }	
"	VIII.	Rozmaite dochody	696 "
"	IX.	Dodatek obowiązkowy ze skarbu państwa na podstawie ustawy państwa z d. 14. Maja 1869 (D. u. p. Nr. 62) §. 66	54943 "
"	X.	Zwroty zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych	— "
		Ogół dochodów	<u>83224 złr.</u>

Gdy od ogółu wydatków obliczonego powyżej na	388593 "
strąci się ogół dochodów w kwocie	<u>83224 "</u>

okazuje się niedobór w kwocie 305.369 złr.

który ma być pokryty z funduszu krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Zatwierdza się preliminarz funduszu szkolnego krajowego na rok 1876

w dziale wydatków w kwocie	388.593 "
" dochodów " "	<u>83.224 "</u>
- 2) Niedobór funduszu szkolnego krajowego w kwocie 305.369 złr zamieszcza się na budżecie krajowym.
- 3) Sejm powtórnie wyraża życzenie, iżby preliminarz funduszu szkolnego w przyszłości zawierał dokładną analizę potrzeb szkół ludowych, celem uzasadnienia żądanych na ich pokrycie sum, i wzywa c. k. Radę szkolną krajową, iżby się chciała zastosować do tego życzenia,
- 4) Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, iżby na przyszłość gminom domagającym się wsparcia z funduszu szkolnego krajowego na wystawienie budynków szkolnych udzielała z kredytu na ten cel przeznaczanego i w miarę jego wysokości jedynie w formie zwrotnych, oprocentowanych zaliczek, oraz poleca Wydziałowi kraj., aby w preliminarzu dochodów rzezczonego funduszu osobną dla spodziewanych z tego tytułu zwrotów otworzył rubrykę.

- 5) Poleca się Wydziałowi kraj. izby celem jak najspieszniejszego wprowadzenia utworzonej w r. 1872 ze składek na cele szkolne fundacyi w życie, w myśl uczynionego na posiedzeniu Izby Posłów w Radzie Państwa dnia 27. Stycznia b. r, przez Ministra skarbu oświadczenia wyjednał u c. k. Rządu pozwolenie, aby przypadająca z tego powodu od pomienionej funkcyi opłata, ratami w przeciągu lat 20. uiszczoną być mogła.

We Lwowie dnia 12. Maja 1875 r.

Henryk Wodzicki
przewodniczący.

E. Czerkawski
sprawozdawca.

